

Joint Investigation Teams and the Support Mechanisms for their Activities at the EU Level

Oana Elena IACOB¹

Abstract: *The present study examines general aspects concerning Joint Investigation Teams (JITs), one of the most recent and advanced forms of international judicial cooperation in criminal matters. It also explores various mechanisms through which, at the level of the European Union, support and encouragement are provided for the establishment and use of this form of judicial cooperation, with the purpose of enhancing, within all Member States, the investigative and judicial authorities' capacity to engage in modern and efficient forms of collaboration aimed at combating cross-border criminality. In this context, the paper highlights both legislative and institutional developments through which the European Union promotes and facilitates the creation of such Joint Investigation Teams. These teams represent a concrete and effective tool for the participating states in addressing specific cases where a criminal offence or an organized criminal group extends its activity across multiple jurisdictions.*

Keywords: *Member States; Joint Investigation Teams; international cooperation; jurisdiction*

1. Aspecte generale privitoare la echipele comune de anchetă

Convenția europeană referitoare la asistența judiciară reciprocă în materie penală dintre statele membre ale Uniunii Europene din anul 2000 și intrată în vigoare în 23 august 2005 a inserat echipele comune de anchetă ca forme de asistență judiciară reciprocă în materie penală, în art.13 al.(1) al ei prevăzând că autoritățile competente a cel puțin două state membre pot, de comun acord, să constituie o echipă comună de anchetă(cu componența stabilită prin acord), cu un obiectiv precis și pentru o durată limitată care poate fi prelungită cu acordul tuturor părților, pentru realizarea

¹ Associate Professor, PhD, Faculty of Law and Administrative Sciences, Head of the Legal Science Department, "Dunărea de Jos" University of Galati, Romania, Address: Domnească Street no. 111, Galati, Romania, Corresponding author: oana.galateanu@ugal.ro.

Copyright: © 2025 by the authors.
Open access publication under the terms and conditions of the
Creative Commons Attribution (CC BY) license
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

de anchete penale într-unul sau în mai multe dintre statele membre care constituie echipa.

În cazurile în care un stat cercetează infracțiuni cu o dimensiune transfrontalieră, la anchetă pot lua parte și persoane din cadrul organelor de aplicare a legii dintr-un alt stat în care există legături cu infracțiunile respective, scopul pentru care se pot forma asemenea echipe comune de anchetă constând în a acorda ajutor în cazul cooperării organelor de poliție.

Aceste echipe comune de anchetă dau posibilitatea cooperării și comunicării directe între autoritățile judiciare și de aplicare a legii din mai multe state membre și, dacă e necesar, și din țări terțe, așa încât ele să își poată pregăti acțiunile și anchetele în cel mai eficient mod.

Așa cum se prevede și în legea română privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, legea nr.302/2004, echipele comune de anchetă sunt forme de asistență judiciară internațională în materie penală care pot fi formate și pot activa pe teritoriile statelor membre ale UE, al României și ale altor state terțe, cu scopul de a facilita efectuarea de cercetări penale. Uneori, o echipă comună de anchetă include un stat terț (un stat din afara Uniunii Europene). Acest lucru este posibil în situația în care există o cooperare legală între statul membru sau statele membre în cauză și respectivul stat. Baza legală al creării unei echipe comune de anchetă poate fi reprezentată de:

- un instrument juridic internațional;
- un acord bilateral;
- un acord multilateral;
- legislația națională¹.

Potrivit aceluiași text legal (art.239 pct.3 din Legea nr.302/2004) o echipă comună de anchetă poate fi creată cu precădere când fie în cursul unei proceduri în derulare în statul solicitant se impune realizarea unor anchete dificile care necesită mijloace importante de natură umană și nu numai, și reprezintă o preocupare pentru minim două state, fie în cazurile în care mai multe state realizează anchete care implică o acțiune coordonată în interiorul lor.

Există însă anumite cerințe ce trebuie respectate pentru formarea unei echipe comune de anchetă, și anume:

- să existe un scop precis pentru care se recurge la o asemenea formă de asistență judiciară în materie penală;

¹ https://www.rai-see.org/php_sets/uploads/2020/11/Handbook-int-coop-RO.pdf, p.45

- să se refere la crearea ei ca o necesitate doar pentru o anumită perioadă determinată, limitată în timp;
- anchetele unui stat membru cu privire la anumite fapte penale să impună cercetări dificile și solicitante ce au legătură și cu celălalt stat membru implicat;
- mai multe state membre desfășoară anchete asupra anumitor fapte penale, iar circumstanțele necesită acțiuni coordonate, concentrate în statul membru implicat;
- echipa se formează în acela dintre statele membre unde se estimează că trebuie desfășurate anchetele;
- în acordul încheiat trebuie specificate persoanele ce formează echipa, majoritatea lor fiind ofițeri ai organelor de aplicare a legii, însă mai pot fi incluși procurori, judecători, ori alte persoane, competențele membrilor urmând a fi stabilite în raport de legislația națională.

Totodată, o dată ce a fost creată, obligatoriu echipa va respecta în totul legislația statului membru unde ea activează, sub sancțiunea răspunderii civile sau penale, după caz, iar procedurile care vizează funcționarea echipei, precum și componența, durata, locația, organizarea, funcțiile, scopul și condițiile de participare a membrilor unei echipe la activitățile de anchetă se stabilesc prin acord scris, așa cum se prevede expres și în art.329 al.(1) teza 2 al Legii nr. 302/2004.

2. Susținerea legală la nivelul Uniunii Europene a Echipelor Comune de Ancheta (Joint Investigation Teams)

La nivel unional considerăm că este dovedită preocuparea pentru crearea unui cadru legal și a unui instituțional de sprijinire la nivelul întregii uniuni, de către toate statele membre, a constituirii și funcționării echipelor comune de anchetă atunci când se impune aceasta pentru îndeplinirea obiectivelor legislației penale. În acest sens menționăm:

1. Adoptarea Deciziei-cadru 2002/465/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind echipele comune de anchetă¹, fundamentată pe prevederile articolului 34 din Tratatul privind Uniunea Europeană, cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene.

Acest document legal s-a adoptat ca efect al preocupării la nivelul Uniunii de a fi îndeplinite deziderate precum:

➤ asigurarea pentru cetățenii europeni a unui nivel înalt de protecție în acest spațiu de libertate, securitate și justiție care se dorește a fi spațiul unional;

¹ J.O.L. L.162, 20.06.2002, p.1-3

- prevenirea fenomenului infracțional și combaterea lui de către toate statele membre, prin realizarea unei reale cooperări între autoritățile de poliție, vamale, judiciare competente;
- protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale oamenilor și a statului de drept de către toate statele membre ale Uniunii.

Toate acestea sunt deziderate specificate expres în preambulul Deciziei-cadru la pct.(1).

Cauzele care au determinat autoritățile unionale să creeze cadrul legal pentru funcționarea acestor echipe comune de anchetă ca forme ale asistenței judiciare internaționale în materie penală sunt reprezentate în principal de lupta contra traficului de droguri, lupta contra traficului de persoane și cea contra terorismului, conform pct.(2) al Deciziei-cadru 2002/465/JAI.

2. Adoptarea Regulamentului (UE) 2023/969 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de instituire a unei platforme de colaborare pentru sprijinirea funcționării echipelor comune de anchetă și de modificare a Reg.(UE) 2018/1726 privind Agenția UE pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (eu-LISA)¹. În baza acestui regulament la nivelul UE se creează o platformă digitală prin care sunt adunate și stocate la nivel central, pentru o perioadă limitată de timp, date utile, sunt realizate legături și mijloace informatice care prezintă importanță pentru acțiunile de susținere a echipelor comune de anchetă. În acest sens platforma deține un program pentru comunicații în mod securizat.

Printre obiectivele acestei platforme de colaborare se numără și:

- oferirea zilnic de asistență echipelor comune de anchete create
- acordarea de susținere de ordin administrativ, juridic și tehnic echipelor comune de anchetă
- încurajarea și susținerea modalităților de colaborare transfrontalieră
- organizarea cursurilor de perfecționare necesare.

Toate acestea sunt realizate de Secretariatul rețelei echipei comune de anchetă care, mai are și responsabilitatea de a elabora anual un raport referitor la metodele de perfecționare a platformei.

Scopul platformei de colaborare pentru echipele comune de anchetă este de a sprijini:

¹ În Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 132/1 din 17 mai 2023

- a. ghidarea și administrarea unei asemenea echipe, prin intermediul unui set de funcții care ajută procesele administrative și financiare din cadrul echipei;
- (b) schimbul rapid și sigur de date operaționale, și stocarea temporară, inclusiv de fișiere mari, prin intermediul unei funcții de încărcare și descărcare;
- (c) comunicațiile securizate prin intermediul unei funcții care include mesagerie instantanee, chat, conferințe audio și video;
- (d) monitorizarea schimburilor de probe cu ajutorul unui mecanism avansat de înregistrare și supraveghere care să permită urmărirea tuturor probelor partajate, inclusiv accesarea și prelucrarea lor, prin intermediul platformei de colaborare pentru echipele comune de anchetă;
- (e) evaluarea unei asemenea echipe printr-un proces special de evaluare în colaborare.

Prin acest regulament se dorește a se sprijini schimbul de informații între magistrați-procurori și judecători- care colaborează în cadrul echipelor comune de anchetă și aplicarea corespunzătoare a legii față de infractorii care încearcă o eventuală sustragere de la răspunderea penală. Acest obiectiv urmărit este dus la îndeplinire prin acțiuni precum: crearea platformei digitale care să poată fi folosită în regim de voluntariat și stabilirea pentru aceasta a cerințelor necesare a fi îndeplinite pentru acordarea accesului utilizatorilor; impunerea de reguli proprii referitoare la protecția datelor.

3. Sprijinirea acestei forme de asistență judiciară internațională în materie penală este dovedită și prin susținerea și implicarea practică a unor instituții și organe unionale precum:

- a. Consiliul European- instituție ce stabilește prioritățile și direcțiile de evoluție a UE. Aceasta a făcut apel la crearea neîntârziată a unor echipe comune de anchetă, așa cum se precizează clar în Decizia-cadru nr.2002/465/JAI în pct.(15) din preambulul ei;
- b. Consiliul Uniunii Europene- care, se menționează tot în aceeași Decizie-cadru, că recunoaște că este important să se răspundă rapid apelului Consiliului European. Totodată, prin Secretariatul lui General primește de la toate statele membre ale Uniunii textele dispozițiilor naționale care transpun la nivel național obligațiile impuse de Decizia-cadru 2002/465/JAI
- c. Comisia Europeană- care în baza informațiilor de la statele membre cu privire la textele naționale de transpunere a Deciziei-cadru, supraveghează și realizează pentru început un raport privind modul de utilizare a acestora.

d. Eurojust- care poate, prin intermediul membrilor naționali, să solicite motivat autorităților naționale competente constituirea de echipe comune de anchetă. De asemenea, anumiți membri ai lui- membrii naționali cu funcții de adjuncți ori asistenți ai lor- pot fi implicați în asemenea echipe atât în faza de organizare a lor, cât și în cea de operare. Poate asigura autorităților naționale și consilierea necesară cu privire la necesitatea reală de constituire a unor astfel de echipe și la ce obiective ar fi de dorit să aibă acestea. Tot Eurojust a implementat și un proiect de susținere financiară și logistică a echipelor comune de anchetă¹.

Eurojust este un facilitator prin organizarea întrunirilor de coordonare a acțiunilor comune efectuate simultan în cadrul echipelor la care ne referim, prin sprijinirea în elaborarea completărilor necesar a fi aduse la acordurile deja încheiate pentru derularea acestor echipe și prin asigurarea de fonduri suplimentare ce se impun echipelor.

Totodată, Eurojust, ca și alte organe precum Europol, EPPO, OLAF și alte oficii și agenții ale Uniunii, ia măsurile tehnice care se impun pentru ca echipele comune de anchetă să poată avea acces la platforma de colaborare pentru acestea.

În baza Regulamentului(UE) 2023/969, Eurojust, ca și fiecare autoritate națională competentă a unui stat membru și, după caz, Europol, EPPO, OLAF sau orice alt organ, oficiu sau agenție competentă a Uniunii, sunt apreciate ca fiind operatori de date în conformitate cu normele aplicabile ale Uniunii în materie de protecție a datelor, pentru prelucrarea datelor cu caracter personal operaționale.²

3. Concluzii

Se consideră în prezent că echipele comune de anchetă constituie instrumentul de investigare penală internațională cel mai evoluat, care permite cooperarea în timp real între mai multe state.

Aceste echipe sunt avantajoase mai ales în situațiile în care o infracțiune sau un grup infracțional organizat aduc atingere mai multor jurisdicții. Echipa comună de anchetă dă posibilitatea membrilor ei, printre altele (Rotundu, 2014, pp. 38-41):

- să elaboreze o planificare comună și bine sincronizată a activităților ce se impun pentru atingerea obiectivelor în vederea cărora echipa a fost formată;

¹ *Echipele comune de anchetă*, în cadrul Seminarului european pentru practicieni în drept în domeniul drepturilor omului și a strângerii transnaționale a materialului probator. Dezvoltarea unei culturi judiciare europene, p.39

² <https://www.juridice.ro/685130/regulament-ue-de-instituire-a-unei-platforme-de-colaborare-pentru-sprijinirea-functionarii-echipelor-comune-de-ancheta.html>

- să facă schimb direct de informații, fără a mai fi necesară recurgerea la cereri oficiale de asistență judiciară reciprocă;
- să beneficieze de sprijinul și asistența de specialitate a unor organisme unionale competente precum Europol și Eurojust;
- să participe la perchezițiile la domiciliu și interogatoriile derulate în toate jurisdicțiile implicate, depășind impedimentele de natură lingvistică;
- să recurgă la metode și strategii coordonate de investigare a cazurilor de infracționalitate transfrontalieră;
- să determine o încredere reciprocă între practicienii din diverse jurisdicții, prin lucru împreună și stabilirea de tactici de anchetă și urmărire penală;
- să protejeze fondurile potențial disponibile¹.

Un exemplu actual de ECA este cea constituită de Țările de Jos și România, în scopul anchetării furtului de artă de la Muzeul Drents din Assen-Olanda, în care cele două state membre urmăresc să colaboreze îndeaproape pentru a urgenta schimbul de informații și probe. Echipa va include judecători, procurori și ofițeri de poliție din ambele state, iar membrii săi vor putea lua parte direct la investigații derulate pe teritoriul celuilalt stat. Astfel, autoritățile române pot lua parte la investigațiile din Olanda și invers.²

Aceste realități considerăm că fac justificarea sprijinului de care se bucură această formă modernă de asistență judiciară internațională în materie penală la nivelul UE, dovedit prin cadrul legal bine stabilit pentru derularea în mod eficient a acestor echipe comune de anchetă, cât și prin atribuirea de competențe clare de sprijinire și implicare direct în activitatea acestor echipe de membri ai unor organe unionale precum Eurojust și Europol de exemplu.

S-a dat publicității faptul că anual sunt formate între 80 și 100 de astfel de echipe internaționale, majoritatea pentru investigații în domeniul traficului de droguri, spălării de bani, fraudelor și escrocheriilor. În 2023, aproape 300 de echipe de anchetă internațională erau active, dintre care 94 au fost nou înființate³.

¹ https://www.rai-see.org/php_sets/uploads/2020/11/Handbook-int-coop-RO.pdf, p.44

² <https://www.servuscluj.ro/echipa-internationala-de-ancheta-privind-furtul-de-artă-de-la-muzeul-drents-similare-celei-din-cazul-mh17/>

³ Potrivit news.ro

4. Bibliografie

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 132/1 din 17 mai 2023/ Official Journal of the European Union No. L 132/1 of 17 May 2023.

OL. L.162, 20.06.2002, p.1-3

Rotundu, Diana (2014). Echipele comune de investigație - realitate pentru Republica Moldova/ Joint investigation teams - a reality for the Republic of Moldova. Revista Institutului Național al Justiției/ Journal of the National Institute of Justice no. 1, 2014, pp. 38-41.

https://www.rai-see.org/php_sets/uploads/2020/11/Handbook-int-coop-RO.pdf.

<https://www.servuscluj.ro/echipa-internationala-de-ancheta-privind-furtul-de-arta-de-la-muzeul-drents-similara-celei-din-cazul-mh17/>

<https://www.juridice.ro/685130/regulament-ue-de-instituire-a-unei-platforme-de-colaborare-pentru-sprijinirea-functionarii-echipelor-comune-de-ancheta.html>

www.news.ro